

Notitie : VS.7057
Voor : betrokkenen
Betreft : toelichting Actieplan Stofarme Sloopapparatuur

Van : A.D. Hol / L. Kamerling
Datum : november 2007

A. Inleiding

Het is bekend dat de grenswaarde (voorheen MAC-waarde) voor kwartsstof bij sloopwerkzaamheden vaak wordt overschreden. Dit is vooral het geval in binnensituaties, bijvoorbeeld bij het werken met de sloophamer of puinruimen. Door de Arbeidsinspectie is begin 2007 een zogenoemde Inspectiemodule Slopen ontwikkeld, die wordt gebruikt bij het toezicht op de slooplocatie. Daarover heeft uitgebreid overleg met de sloopsector plaatsgevonden. Vastgesteld is dat er nog onvoldoende stofarme sloopapparatuur (brongerichte maatregelen) beschikbaar is. Gelet daarop is in de Inspectiemodule opgenomen dat door de Arbeidsinspectie voorlopig op het toepassen van de juiste ademhalingsbeschermingsmiddelen (in het vervolg ABM) wordt geïnspecteerd. Aan dit inspectiebeleid is de voorwaarde verbonden dat de sloopbranche in 2007 verdere initiatieven neemt om de beschikbaarheid en toepassing van brongerichte maatregelen te bevorderen.

De Vereniging van Sloopaannemers heeft deze uitdaging ter hand genomen, door het voorliggende Actieplan vast te stellen. Dit Actieplan is geen allesomvattende oplossing voor de kwartsstofproblematiek in de sloopsector, maar heeft tot doel om een nieuwe impuls te geven aan de structurele aanpak van dit dossier. Het Actieplan heeft een korte looptijd, op basis waarvan direct aansluitend vervolgacties worden vastgesteld. Overigens is het de bedoeling dat dit Actieplan een eerste stap is richting een zogenoemde Arbocatalogus voor de sloopsector. Zie hiervoor onderdeel E. van deze notitie.

B. Hoofddoelstelling en probleemschets

De hoofddoelstelling van dit Actieplan is het *bevorderen dat stofarme sloopapparatuur beschikbaar komt en wordt toegepast, waarmee de stofemissie en / of de blootstelling aan (kwarts)stof zodanig wordt beperkt dat zoveel als redelijkerwijs mogelijk wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarde.*

Om dit te bereiken dient grofweg aan de volgende keten van voorwaarden te worden voldaan:
→ technische mogelijkheden → beschikbaarheid technieken → toepassing van technieken.

In de achterliggende tijd is mede in het kader van het thans vervallen Arboconvenant onderzoek gedaan naar de toepassing van brongerichte maatregelen¹. Daaruit blijkt dat het ontwikkelen van stofarme sloopapparatuur weliswaar gecompliceerd, maar in beginsel technisch mogelijk is.

¹ Zie bijvoorbeeld rapport Ontwikkeling emissiearme gereedschappen, processen en werkplekken in het kader van het deelconvenant kwarts in de bouwnijverheid, TNO, 2005-BBE-R115, oktober 2005.

Voor zover bekend is er desondanks betrekkelijk weinig stofarme sloopapparatuur beschikbaar, althans wordt deze te beperkt toegepast. De indruk bestaat dat dit vooral komt door het bekende 'de kip en het ei effect', namelijk dat leveranciers niet 'aanbieden' en sloopaannemers niet 'vragen'. Daaraan heeft bijgedragen dat er ook vanuit de overheid en opdrachtgevers de achterliggende jaren nauwelijks een stimulerende / bevorderende werking is uitgegaan.

Een ander kenmerk van de huidige situatie is dat onvoldoende bekend is welke stofarme sloopapparatuur er 'op de markt' is. In 2000 is een inventarisatie uitgevoerd onder leveranciers naar stofarme sloopapparatuur, waaruit bleek dat er vrijwel geen specifieke stofarme sloopapparatuur beschikbaar was². Voorzover bekend is een dergelijk onderzoek sindsdien niet herhaald. Ook is onvoldoende bekend of, en zo ja, welke brongerichte maatregelen er op de werkvloer worden toegepast en wat daarmee de ervaringen zijn.

C. Oplossingsrichting en doelstelling

Kijkend naar de probleemschets is voor de korte termijn vooral behoefte aan een katalysator, die de bestaande situatie doorbreekt. Deze rol sluit goed aan bij de functie en mogelijkheden van de Vereniging van Sloopaannemers. De bijbehorende doelstellingen voor de korte termijn zijn:

- het inventariseren van de stand van zaken rondom de beschikbaarheid en toepassing van stofarme sloopapparatuur (inclusief de toepassing van ABM);
- het (her)starten van een dialoog over dit onderwerp tussen producenten / leveranciers van sloopapparatuur, sloopaannemers en overige partijen.

Deze doelstellingen worden hieronder uitgewerkt in een Actieplan. Mede op basis van het resultaat van dit Actieplan worden de vervolgacties bepaald.

Eindresultaat van dit Actieplan is inzicht in de beschikbaarheid en toepassing van stofarme sloopapparatuur en kansrijke technologieontwikkelingen. Tevens is een nieuwe impuls gegeven aan de dialoog tussen sloopaannemers, leveranciers en anderen over stofarm slopen.

Als uitgangspunt geldt dat dit Actieplan voorlopig vooral is gericht op sloopapparatuur voor binnensituaties, in het bijzonder het werken met de sloophamer (hakken en breken) en puinruimen. Zijdelings zal worden gekeken naar stofbestrijding in buitensituaties, zoals de uitrusting van hulpstukken met een sproei-installatie.

² Arbouw, Inventarisatie stofarme sloopapparatuur, januari 2000.

D. Actieplan (korte termijn)

1. Inventarisatie beschikbare techniek (producenten en leveranciers van apparatuur)

Er wordt een beschikbaarheidsonderzoek uitgevoerd onder producenten en leveranciers van sloopapparatuur. Hoofdvragen daarbij zijn³:

- heeft u stofarme sloopapparatuur in uw verkoopprogramma, en zo ja, wat is het werkingsprincipe (productinformatie opvragen)?;
- is voor deze apparatuur door middel van onderzoek aangetoond dat kan worden voldaan aan de grenswaarde voor kwartsstof (meetrappen opvragen)?
- wordt deze apparatuur verkocht, en voorzover u weet, toegepast en wat zijn de ervaringen (referenties opvragen; best practices)?
- welke ontwikkelingen rond stofarme sloopapparatuur zijn er op dit moment gaande binnen uw organisatie en welke introducties zijn op korte termijn te verwachten?
- spelen daarbij ook andere arbofactoren, zoals fysieke belasting en trillingen, een rol?
- bent u bereid om stofarme sloopapparatuur in bijvoorbeeld een minibeurs te demonstreren?

Met een aantal producenten / leveranciers zal een persoonlijk overleg plaatsvinden.

2. Inventarisatie van de stand van zaken op de werkvloer (sloopbedrijven)

Er zullen telefonische interviews (kort maar krachtig) worden gehouden onder de leden.

Hoofdonderwerpen daarbij zijn:

- algemene vragen over omgang met blootstelling aan kwartsstof (beleid, metingen, voorlichting);
- gebruik van ABM (wanneer, soort en ervaringen);
- beschikbaarheid en gebruik stofarme sloopapparatuur (apparatuur, leveranciers en ervaringen);
- kansrijke technologie ontwikkelingen (verbeteringen bestaande apparatuur en alternatieven).

De vraagsteller zal zich mede baseren op een enquête die eerder is gebruikt bij een onderzoek van Arbouw in de afbouwsector⁴. De leden worden vooraf in een schrijven geïnformeerd over dit Actieplan. Nevendoelstelling is om het kwartsstofdossier weer bij de leden onder de aandacht te brengen. Met een aantal bedrijven zal een persoonlijk overleg plaatsvinden.

³ Mede gebaseerd op de aanpak van een onderzoek van Tauw in 2003 naar stofarme bouwgereedschappen, waarin sloopapparatuur overigens nauwelijks aan de orde komt. (Tauw, Stand van de techniek rond gereedschappen met kwartsstofemissie, juli 2003).

⁴ Arbouw, Nulmeting in het kader van het Arboconvenant kwarts in de afbouwsector, november, 2003.

3. Brainstorm over en selectie van kansrijke technologie ontwikkelingen

Er wordt een brainstormsessie georganiseerd met enkele betrokken leden, zo mogelijk / nodig aangevuld met leveranciers / producenten en externe deskundigen. De voorlopige resultaten van de inventarisatie (actie 1 en 2) worden besproken en op basis daarvan wordt vastgesteld welke technologie ontwikkeling noodzakelijk en kansrijk zijn. Daarbij wordt tevens bepaald op welke wijze deze in gang kunnen worden gezet / worden uitgevoerd. Er zal worden gekeken naar de subsidiemogelijkheden. Het primaat van dergelijke ontwikkelingstrajecten ligt idealiter overigens bij producenten / leveranciers. Van de brainstorm wordt een verslag opgesteld.

4. Rapportage stand van zaken stofarme sloopapparatuur (Stand der Techniek)

De resultaten van actie 1 t/m 3 worden gerapporteerd. Belangrijk onderdeel is een overzicht van beschikbare stofarme sloopapparatuur, zo mogelijk te ontsluiten via de website. Eind resultaat is een (eerste) inzicht in de beschikbaarheid en toepasbaarheid van stofarme sloopapparatuur.

De planning is om de rapportage (inventarisatie stand der techniek) uiterlijk begin 2008 gereed te hebben. Overigens is dat een momentopname en het is de doelstelling om dit inzicht, gezamenlijk met leveranciers, telkens te actualiseren en mogelijk uit te breiden met andere thema's.

E. Vervolgacties

Op basis van het inzicht in de 'stand der techniek' zal direct aansluitend worden gestart met de ontwikkeling van een (norm)document / praktijkrichtlijn inzake de beheersing van de blootstelling aan (kwarts)stof bij sloopwerkzaamheden. Daarbij zal worden aangesloten bij de ontwikkeling rondom de zogenoemde Arbocatalogus. In een op te stellen Arbocatalogus kunnen ook andere prioritaire arbothema's voor de sloopsector aan de orde komen.

De vorm waarin deze Arbocatalogus wordt opgesteld zal begin 2008 worden bepaald. Hierover zal overigens eerst afstemming plaatsvinden met de Arbeidsinspectie en andere betrokkenen.

Als onderdeel van de aanpak geldt dat het inzicht in de stand der techniek moet worden gecommuniceerd. Deze communicatie wordt uiteraard niet alleen beperkt tot de leden, maar richt zich bijvoorbeeld ook op collega sloopbedrijven (niet-leden), opdrachtgevers, producenten / leveranciers en de arbeidsinspectie. Belangrijk is dat stofbeperkende maatregelen over de volle breedte van de sloopsector worden toegepast (gelijk speelveld voor alle bedrijven). Dit is een belangrijk aandachtspunt bij de vervolgacties.